

દાનવીર કર્ણ

॥ શ્રી ॥

શ્રી સૂરવિજય નાટક સમાજ

નવીન નાટક

દાનવીર કર્ણ

II

ગાયન તથા સારાંશ.

Key No. 276

1921

૩૦-૦૩-૧૯૨૧

રચયિતા

ગંગાવતરણુ, ભીષ્મપીતામહ સીતા-વનવાસ

છત્યાદિ નાટકોના લેખક,

બાબૂ કૃષ્ણચંદ જોવા.

પ્રકાશક:-

144

ત્રવાડી લવજી મયાશંકર,

રાવલ દુર્લભરામ જટાશંકર,

શ્રી સૂરવિજય નાટક સમાજના માલિકો,

વીકટોરીયા નાટકશાળા, આન્ટરોડ-મુંબઈ.

પ્રથમાવૃત્તિ ૨૦૦૦] ૧૯૨૧ [મુદ્ર્ય ચાર આના.

નાર:-મગનલાલ જગજીવનદાસ, (૪૬૦x૭૭.)

ને 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તા, મુંબઈ.

૯૨૫૫

પ્રયોગ પાત્રગણના વિધાપીઠ ગ્રંથાલય

—:—:—

પુરુષ પાત્ર.

ગુજરાતી કૌપીરાઈ-સંગ્રહ

- ૧ કર્ણ—મહા દાનેશ્વર સૂર્યપુત્ર.
- ૨ ઈન્દ્ર—દેવતાઓના રાજા.
- ૩ વેદવ્યાસ—કૌરવ પાંડવોના પૂર્વજ.
- ૪ ધૃતરાષ્ટ્ર—હસ્તિનાપુર-પતિ, વેદવ્યાસના દ્રષ્ટિપુત્ર.
- ૫ દુર્યોધન—ધૃતરાષ્ટ્રના જ્યેષ્ઠ પુત્ર.
- ૬ શકુની—દુર્યોધનના મામા.
- ૭ કૃષ્ણ—વિષ્ણુ અવતાર.
- ૮ પાંચ પાંડવ—યુધિષ્ઠિર, ભીમ, અર્જુન, નકુલ અને સહદેવ.
- ૯ દ્રોણાચાર્ય—કૌરવ અને પાંડવ-કુમારોના ગુરુ.
- ૧૦ ભીષ્મ—બાલ-બ્રહ્મચારી ધૃતરાષ્ટ્રના કાકા.
- ૧૧ વિદુર—ધૃતરાષ્ટ્રના ઓરમાન ભાઈ.
- ૧૨ શલ્ય—સહદેવના મામા, મુદ્ર-દેશના રાજા.
- ૧૩ નહુસતરામ—એક કંબુસ વાણિયો.
- ૧૪ ગિરિધારી—નહુસતરામનો પુત્ર.

સૂર્ય, સંજય, અસુસેન, જગૂ, ભગૂ, મટકૂ, મંત્રી, ઇત્યાદિ.

સ્ત્રી પાત્ર.

- ૧ ભારત-માતા—જનની જન્મ-ભૂમી.
- ૨ પ્રભાવતી—કર્ણની સ્ત્રી.
- ૩ કુંતી—પાંચ પાંડવો અને કર્ણની માતા.
- ૪ ય્યારી—ગિરિધારીની સ્ત્રી.

બાળાઓ, સાહેલીઓ, વિદુર-પત્નિ, વૈશ્ય-કન્યા, વૈશ્યા ઇત્યાદિ.

—:—:—

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૨૬૫ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ દાનવતર ૩૬૪

વિષય ૬૬૫૨:૨-૪ ૬૫૨

સારાંશ

પ્રથમ અંક.

મંગળાચરણ.

જનની જન્મભૂમિ ભારત માતાનાં દર્શન. અર્વાચિન જમાનામાં પ્રાચિન સમયની યાદ.

૧—રંગશાળા. હસ્તિનાપુર પતિ ધૃતરાષ્ટ્ર તથા ભીષ્મપીતા સમક્ષ ગુરુ દ્રોણાચાર્યથી શીક્ષણ પામેલ કૌરવ તથા પાંડવ કુમારોની અસ્ત્ર વિદ્યાની પરિક્ષા. ઓપસમાં પક્ષપાત. દુર્યોધન કરણને અંગ દેશનો રાજા બનાવેછે.

૨—કર્ણની રાણી પ્રભાવતિની દાનચર્યા. પ્રભાવતિને અંગ દેશની મહારાણી થવાના ખબર આપવા. કર્ણ રંગશાળામાં અર્જુનને કરેલા અપમાનથી ચિંતાગ્રસ્ત. સૂર્ય તથા નારદનું શાન્તવન આપવું.

૩—કંજુસ નહુસતરામની કંજુસાઈ. નોકર મટકુની ચાલબાજી. ગીરધારી પ્યારીનો રંગરાગ.

૪—વેદવ્યાસને પાંડવ વિપત્તીનું દ્રશ્ય. વેદવ્યાસ ક્રોધાયમાન થતાં શ્રીકૃષ્ણનું પ્રગટ થવું અને ધીરજ આપવી.

૫—કુન્તીની ચિન્તા. વિદુરની ધીરજ તથા શ્રી કૃષ્ણનું આશ્વાસન. બાદ કર્ણની રાજ વ્યવસ્થાનો પરિચય આપવા શ્રીકૃષ્ણે વિદુર સાથે કર્ણના દરબારમાં જવું.

૬—કર્ણનો દરબાર. ન્યાયશાળી રાજના વિશુદ્ધ ન્યાયનું ચિત્ર. કર્ણની શ્રીકૃષ્ણે પરિક્ષા કરતાં કર્ણે પોતાનો ચંદન મહેલ પાડી દાન શીલતાનું દિગ્દર્શન કરાવવું.

દ્વિતિય અંક.

- ૧—વનવાસી અર્જુનની ચિન્તાનો ઉપાય ટાળવા ઇન્દ્રે સહાયતા આપવી. ઇન્દ્રે કપટાચારથી કર્ણના કુંડલ કવચ હરણ કરવા જવા નિશ્ચય. સૂર્ય ભેદ ખુલ્લો પાડવા કર્ણ તરફ જવું.
- ૨—કર્ણની સહાયતાએ સૂર્ય ભગવાન ઇન્દ્રનું આવવું. કપટ ખુલ્લું પડવું. કર્ણે ઇન્દ્રની યાચનાપર કુંડલ કવચ આપવાં. ઇન્દ્રે કર્ણને અમોઘ શક્તિ આપવી.
- ૩—નહુસતરામની પૈસાની પેટી ગીરધારીએ મટકુની સહાયતાથી ગેળ કરવી. ગીરધારી પ્યારીનો પ્રેમરંગ—નહુસતરામનું વિચિત્ર ચરિત્ર.
- ૪—ધૃતરાષ્ટ્રના દરબારમાં કર્ણની પ્રતિજ્ઞા. શ્રીકૃષ્ણનું વિષ્ટિ માટે આવાગમન. યુદ્ધનું અહેલાન.
- ૫—કર્ણને શ્રીકૃષ્ણનો ઉપદેશ.
- ૬—વિદુરભુવન—પ્રેમભાવથી ભાજનું ભોજન—વિશુદ્ધ પ્રેમની પરીક્ષા—શ્રીકૃષ્ણે વિદુરને મહાભારત થવાથી ભારતની કુર્દશાનું દ્રશ્ય કરાવવું. ભારતના પ્રેમી પુત્રોનું અલૌકિક દર્શન.

તૃતીય અંક.

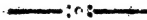
૧—કર્ણ કુન્તિ સંવાદ-કુન્તિને કર્ણે પાંચ બાણ આપવાં.

૨—કર્ણ અર્જુન યુદ્ધ-કર્ણ ધાયલ.

૩—અર્જુનને શ્રીકૃષ્ણે વિરતાનું ભાન કરાવવું.

૪—નહુસતરામના મરણના ખબરથી ગીરધારીએ દોસ્તો સાથે મોજમજ ઉડાવવી. મટકુ તથા નહુસતરામનું સાધુરૂપે આવી પ્રપંચબળ ખુલ્લી પાડવી. આખર સર્વનો મિલાપ.

૫—રણસંગ્રામમાં ધાયલ થયેલા કર્ણ પાસે અર્જુનને દાન પરિક્ષા દેખાડવા શ્રીકૃષ્ણનું સાધુરૂપે આવવું. કર્ણની અદ્ભુત વિરતા તથા દાનશુરતા. શ્રીકૃષ્ણે કર્ણની અંતિમ ઇચ્છા પૂર્ણ કરવી—શ્રી ગંગા પ્રગટ.

દેલવાડાકર (સચિત્ર) વાર્તામંજરી

(તા. ૧લી જાનેવારી ૧૯૨૧થી કિન્મત વધારેલી છે.)

૧ નીલમ અને માલુક (સચિત્ર) બા. ૧ થી ૮	૩. ૧૨-૦
A. „ „ સન્તતિ બા. ૧-૨	„ ૨-૮
૨ ચન્દ્રકળા અથવા ચડતી-પડતીનો ચમકારો.	„ ૨-૮
૩ નિરંજની અથવા વરધેલિ વનિતા (સચિત્ર)	„ ૩-૦
૪ મધુરી અથવા પ્રેમ-ધેલી પ્રેમદા „	„ ૪-૦
૫ મંદારીકા અથવા મદ-ધેલી મનોરમા	„ ૩-૦
૬ સહચરી (સ્નેહ-ધેલી સુંદરી)	„ ૨-૪
૭ ઝેરીસ્ઠરની ઝેરી (B. A.) (સચિત્ર)	„ ૨-૪
૮ બ્રીક્લેસ ઝેરીસ્ઠર	„ ૧-૧૨
૯ શાન્તિ પ્રિયા અથવા સુખ-કુખની સાથી	„ ૨-૮
૧૦ લાલન-વણનરી	„ ૧-૧૨
૧૧ બહાદુર કલો ભાગ ૧-૨ સાથે (અનાથતારા- પ્રમાદ સુંદરી)	„ ૪-૦
૧૨ નંદકિશોરી (પૂર્વાશ્રમની કુસુમાવતી)	„ ૨-૦
૧૩ નવલ ગંગા ભાગ ૧-૨ સાથે (સચિત્ર)	„ ૩-૮
૧૪ પૃથુકુમાર (મેવાડનો વીર નર)	„ ૨-૦
“૧ નરગીજ” “૨ હૃદય-વનવીર” “૩ સન્તતિ ભાગ ૩-૪,” (છપાય છે)	

ટે. કિન્ડરગાર્ટન સ્કોલ, } ગો. ક. દેલવાડાકર.
ગિરગામ બેક રોડ, મુંબઈ.

બાળ રમત.

દેલવાડાકર.

બાળ જ્ઞાન.

કિન્ડર-ગાર્ટન સ્કોલ.

ન્હાનાં બાળકોને રમતગમતથી શરૂઆતનું શિક્ષણ આપવાનાં સચિત્ર સાહિત્ય, કન્યાઓ માટે ભરત ગ્રંથન અને ચિત્રકળા, તેમજ નિશાળો-પયોગી સર્વ સામાન ઉપરાંત હુજરકળાનાં મોકેનીકલ બોક્ષો મળશે.

ટે.—અમૃતવાડીને નાકે પહેલે માળે,

ગિરગામ બેક રોડ, મુંબઈ.

દાનવીર કર્ણ.

ગાયન.

૧

મંગળાચરણ.

સૃષ્ટી સુન્દર સરસ હૈ, વ્યાપક સુખકે ધામ,
બન બન ધન ધન રટ રહે, વિશ્વપતીકા નામ.
કૈલાશી, અવિનાશી, સુખરાસી તુમ—
આત્મ-જ્ઞાન દો, અભય-દાન દો, અંગ સંગકો ભુજંગ,
સિરગંગ, હમ અબ્જન, તુમ મહાન, દયાવાન દો વરદાન,
કાટો કાંસી, કાશીવાસી જગપતિ કૈલાશી.

બાળાઓ—

૨

તુમ્હારી ભારત યહ માતા, દુખી હૈ જીવનકી દાતા.
કરો મિલ કુછ ઇસકા ઉદ્ધાર,
કરો નૈયા જાતીકી પાર,
દેશકાઠી હૈ વિશેષ નાતા—જીવનકી દાતા.
બનો કર્ણ દાની, કૃષ્ણ સમ જ્ઞાની, અરજીનકે સાની,
સ્વારથસે ભાગો, કાયરપન ત્યાગો, બહુત સોચે જાગો,
તુમ્હારી ભારત.....

કર્ણુ તથા દુર્બોધન—

૩

કર્ણુ—

જીત લીન્હોં પ્યાર કર ઉપકાર, હે ધકરાર મેરા,
 પ્રણુ હે પ્યારા, વચન હમારા હે પ્રાણોંકે સાથ
 સખ નિજાવર તુઝપે કરદૂં
 તુઝકો ચાહે તો યહ સર દૂં
 કાટ કર ચરનોંપે ધરદૂં
 દિલ કલેગ ઓર જિગર દૂં
 માલ જાયે પ્રાન જાયે વચન પર જાને ન પાયે
 આનકો નહિં આંચ આયે,
 આયે, આયે, આયે.

પ્રભાવતી તથા દાસિઓ— ૪

દાસિઓ--

શોભિત હે સખિયોમેં સજની,
 ચન્દ્ર મનોહર મુખડા છટકે;
 પૂલોંસે ગાલોંપર સજની,
 મન લોભી લાંવરા લટકે.
 આરી હે કારી તિહારી, કાજલકી ધારી;
 તિરછી ચિતવનકી મારી, દુનિયા હે સારી.
 નેના હે પ્યારે પ્યારે, બેદદી હે અન્યારે—

પ્રભાવતી—

હાહા—ના મુખ મેરો ચન્દ્ર હૈ, નાહીં નેન કટાર;
યે દોનોં બરતારકે, હૈં સેવા-બરદાર.

સહૈલિયાં—

૫

સાંવરિયાંકા લિપટા લે, ગલે લગા લે,
હાં નેનન ખીચ બસા લે.
બાસ પિયાકે પાસ મિલે તો,
બૈન સો રૈન બિતા લે.
ઝાલરવાલા, ઓઢ દુશાલા,
છેલકો સંગ છિપા લે.

પ્રભાવતી—

હિરદેકે પુષ્પ ચઢા લે.

સહૈલિયાં—

ખીડે પાન ચખા રસવાલે,
અધરન રંગ જમા લે;
જો અલબેલા છૈલા રૂઠે,
અંખિયાં ચૂમ મના લે.

પ્રભાવતી—

હાં રૂઠે પિયાકો મનાલે—

પ્રભાવતી—

૬

પ્યારા વતન તુમહારા, પ્યારા વતન તુમહારા;
 તુમ બુલબુલેં હો ઇસકી, ઔર એ ચમન તુમહારા;
 પ્યારા વતન તુમહારા.

ઇસકે હિ અન્ન-જલસે, તુમ સબકે સબ પલે હો;
 મિટ્ટી હૈ ઇસકી, જિસમેં ફૂલે હો ઔર ફૂલે હો.
 પ્યારા વતન તુમહારા.

ઇસકીહી રોશની હૈ, ચેહરેપર જો ચમક હૈ;
 રગ-રગમેં ये તુમહારી, ભારતકાહી નમક હૈ.
 પ્યારા વતન તુમહારા.

સચ્ચે સપૂત ગર હો, કલ્યાણુ ઇસકા કર દો;
 થોડા હૈ ઇસકે હિતકો, જર દો કિ અપના સર દો.
 પ્યારા વતન તુમહારા.

નહસતરામ—

૭

સંસાર મૈને દેખા, ધરખાર મૈને દેખા,
 ઔર યાર મૈને દેખા,

બસ પૈસા પૈસા પૈસા.

પૈસેકે હૈ સારે ભાઈ, પૈસેકી હૈ સગી સગાઈ,
 પૈસેકે હૈ જોરૂ-માઈ, પૈસેકી હૈ રામ દોહાઈ;
 ખાનગરમેં, દો ચારમેં, સરકારમેં, દરખાસમેં,
 બસ પૈસા પૈસા પૈસા.

ગિરિધારી-ધ્યારી—

૮

ધ્યારી—મैं હું ફૂલોંકી ડાલી, મैं હું જોખન મતવાલી,

ગિરિં—મેરી રંગીલી રસીલી વાહ !—મैं હું
નાહી બેહાલ કરો, હમસે ન ચાલ કરો.

ધ્યારી—ઝાંક-તાડ, છેડ-છાડ મેલે ન ગાલ કરો;
મેરી જૂતીસે ઔરોં કે પ્યાર કરો જી.

ગિરિં—એક બોસેપર નાહી તકરાર કરો જી.

ધ્યારીં—પહલે પેસેકા હમસે ધકરાર કરો જી.

ગિરિં—પડૂં પૈયાં મैं પ્યારી, વિચાર કરો જી.

ધ્યારી—બિન પેસેકે ઠેકેદાર,

ગિરિં—ખિદમતગાર હું સરકાર;

ધ્યારી—મैं બલિહાર.

ગિરિં—લાગો છતિયાં.

કૃષ્ણ—

૯

સત્યાગ્રહી હૈ નર વહી, લય ન રાખે અપને મનમેં;

પ્રણુ ન તોડે, સત ન છોડે, જખતક જન હો તનમેં.

જુદમ કોઇ દાલે, નસ નસકો છેદ ડાલે;

સત્યાગ્રહી સખ નિભા લે, હો મહલમેં યા હો વનમેં.

બલી દેનેકો સર હો, પ્રાન જાનેકો નહીં કર હો;
ક્યા હે ચિન્તા જો બસર હો, ઉમ્ર સારી યે બન્ધનમેં;
કરે ધારન સત્યાગ્રહ, જિસકો નિશ્ચલ હોવે નિશ્ચય;
જગમેં હોવે ઉસીકી જૈ જૈ, હે યે શક્તી સત્યપનમેં.

વિદુર—

૧૦

ધીરજ ધારો દેવી, અળ દેવગતી હે સારી ન્યારી
કોઇ નહીં દમ માર સકે જ્ઞાની ધ્યાની હારે વિચારકે
અચલ જનકે, અટલ માનકે શોક નિવારો દેવી—અળ
જલચર, થલચર, સુર, નર, ઇશ્વર રહે ગતી સે સબી હારકે

હાસિઓ—

૧૧

કન્યાં વાલિયાં, ઓ દિયાં વાલિયાં ને
લેયા લુટ જહાન દે વાલિયાં નું ।
સીને ઉત્તે બહાર ગુલજાર હોઇ
લગે ફલ દો ફુસ્ન દી ડાલિયાં નું ॥
આશ્ચિક બુલબુલોં વાંગ પૈ સૈકે દેની
મજે હું ન યે વાંગ દે માલિયાં નું ॥
હિતા રખને ફુસ્નદા માલ તેનું
પાયા કર તૂ ખેર સવાલિયાં નું ॥

વૈશ્ય-કન્યા—

૧૨

પદ વિદ્યા સખ વિદ્વાન બનો;
 બહનો ભાણ્યો ધર ધ્યાન સુનો.
 સખ યોગ્ય બનો પુરુષાર્થ કરો,
 નિજ જાતીકો કૃતાર્થ કરો;
 પહલે માતાયે વીર બને,
 તો બાલક બી રણધીર બને.
 બિન વિદ્યાકે મૂરખ જન હે,
 વિદ્યા અપના સચ્ચા ધન હે;
 હરએક યદી પરખીન બને,
 તો દેશ સખી સ્વાધીન બને.

કર્ણુ—હાં, સત્ય હય.

વૈશ્ય-કન્યા—

તુમ બી શ્રીમાન વિચાર કરો,
 હમ લોગો પર ઉપકાર કરો;
 સખ પરજનો અપને ધનસે,
 વિદ્યા શિખલાઓ શુભ મનસે,
 સખ યોગ્ય બનો.

અર્જુન—

૧૩

હું બાલ નિકાલ દેખા, હે અટલ માથેકી રેખા;
 કલ જો થે દેહોકે સ્વામી, આજ હે ઉનકો શુભામી.

જો ન પગ ધરતીપૈ ધરતે, આજ વો સેવા હૈ કરતે;
 જિનકા થા કલ બોલબાલા, ઉનકો દુઃખને પીસ ડાલા.
 હૈં લાલ... ..

નહૂસતરામ અને મટકૂ— ૧૪

નહૂસતરામ—

હાય સંદૂક વાય સંદૂક ચલ ગઇ બંદૂક

મટ૦—ઉઘ ચલ ગઇ બંદૂક,

નહૂ૦—ચોરકી સૌદાગરી છત્ત-કપટસે હૈ ભરી,
 ધોકેબાજીકી છુરી હૈ ધુરી બંદૂક—

મટ૦—ઉઘ ચલ ગઇ બંદૂક,

નહૂ૦—ગફલતમેં તુમ ન સોના,

બયગા વરના સોના.

તુમકો પડેગા મેરી તરહસે રોજ રોના

ચોર હૈ મક્કાર મરદૂદ નાબકાર,

દાનોં—હોશિયાર ! હોશિયાર !! હોશિયાર !!!

ગિરધારી અને ખ્યારી— ૧૫

ખ્યારી—સોલા શ્રંગાર હાર,

ગિરિ૦—લા દૂંગા ખ્યારી—સોલા૦

ખ્યારી—ગોટા કિનારી, બંબછકી સારી—સોલા૦

ગિરિ૦—સોનેકે કંગન ઝૂંમર બનાદું,
બાલીમેં દિક્ષીકે મોતી લગાદું.

ખ્યારી—ઐંગલા હો, બાડી હો, ઘોડા હો, ગાડી હો !

ગિરિ૦ —મોટર મંગાય દૂં.

દાનોં—બોલે યો ભો ભોં ભોં.

દરબારી—

૧૬

જે જે નિજ પ્રભકે પતિ,
ભારતશિરોમણિ વિજયી નૃપતિ;
સહાઈ, બરદાઈ સજ્જનકે પ્રતિ,
ગાયત તવ ગુણુ ગાયન સરસ્વતિ.

શ્રીકૃષ્ણ—

૧૭

રુધિરમેં બહતે હુવે ભાખ્યોકે સર દેખોગે,
રોતા વિધવાઓંકો દેખોગે જીધર દેખોગો.
વૈર ઔર વિરોધસેહી, દેશ તબાહ હોતે હૈં.
વૈરસે ઉજડે હુયે રાજોંકે ધર દેખોગે.
જાતિયાં ઉઠતી હૈં ઔર દેશ સુધર જાતે હૈં,
મેલ ઔર એકતામેંહી યહ અસર દેખોગે.
વૈર પરસ્પર હે તો ભગવાનબી વૈરી સમજો,
હે જીધર એકતા ધધર કે ઉધર દેખોગો !

કંથુ—

૧૮

સ્વાર્થી સંસાર માંહી સાર નહીં માનીએ,
 દુનીઆ દુઃખ મુલ ઉસમેં અપના કોન જાનીએ;
 ચાહે એ દેહ કરો બલીદાન,
 કાટી નમતી સહો અપમાન;
 તોજી કોઇ કરે ન સનમાન,
 ધ્યાનસે યહ માનીએ. સ્વા૦

છષ્ટ મીત્ર વિવિધ નામ,
 અગતીત હો ધરણી ધામ;
 બીન સ્વાર્થન આવત ન કામ,
 સજ્જન ચિતમેં જાનીએ. સ્વા૦

શ્રીકૃષ્ણ—

૧૯

એકતા બિન કબ કિસી જાતીકા હોતા માન હૈ,
 એકતાહી દેશકી ઔર જાતિયોંકી જાન હૈ.
 જીસકો અપને બંધુઓ ઔર દેશકા નહિં ધ્યાન હૈ,
 કયા હુઆ ગર વહ બડા શ્રીમાન યા વિદ્વાન હૈ.
 ધન્ય ઉસકા જન્મ હૈ ઔર ધન્ય ઉસકા જ્ઞાન હૈ,
 જીસકો નિજ ગૌરવ તથા નિજ દેશકા અભિમાન હૈ.
 જીસકો અપને દેશકા નહિં શોક ખેદ મહાન હૈ,
 વહ યદી જીતાજી હૈ તોજી મરેકે સમાન હૈ.

કર્ણ અને કૃષ્ણ—

૨૦

કર્ણ—કિસ રીતિસે છોડૂં મિત્રકો
નીતિ-નેમ બતલાઓ;

કૃષ્ણ—ઇસમેંહી હે બલા તુમ્હારા,
બાધયોસે મિલ જાઓ.

કર્ણ—વચન-બન્દકી મૈને જાલી
હિરદે પર હે ડાલી;
ફિક જાનકી નહીં શાનકી
હે જાપાનકી મુઝકો ભારી.

કૃષ્ણ—ઇસમેં હોગી સબકી હાની
તુમને ગર યહ ઠાની;
સુનો જ્ઞાનકી, વેદ પુરાનકી
હે કલ્યાનકી બાત હમારી.

વિદુર—

૨૧

ભુવન પધારે, નન્દદુલારે;
ભાગ્ય નિયારે, દેખો હમારે—ભુવન૦
કૃષ્ણ કન્હૈયા, વ્રજકે બસૈયા,
કરમેં વિજયી ચક્ર ધારે;
કંસ અંસકે દલ સંહારે—ભુવન૦
ગૌવેં ચરૈયા, નાગ નથૈયા,
માતૃભક્તિ દેનહારે;
પ્રિય ભારતકે સિતારે—ભુવન૦

ਕੁਞਲ ਅਨੇ ਵਿਦੁਰ— ੨੨

ਵਿਦੁਰ—ਕੁਞਲ ਹੈ ਜਨਾ! ਵਧ ਜਤਾ ਰਹਾ ਨ ਰਹਾ,
ਜੇ ਜਨਮ ਲੋਕੇ ਤੇਰਾ ਸਭਾ ਨ ਰਹਾ;
ਉਸੀ ਪ੍ਰੇਮੀਨੇ ਗੁਝਰਾ ਹੈ ਜਨ ਲਿਆ,
ਜਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮਮੇਂ ਅਪਨਾ ਪਤਾ ਨ ਰਹਾ;

ਕੁਞਲ—ਜੇਹੀ ਪ੍ਰੇਮਕੀ ਗੰਗਾਮੇਂ ਨਹਾਯ ਲਿਆ,
ਉਸੇ ਕਾਖ ਕਲੇਸ਼ ਲਗਾ ਨ ਰਹਾ;
ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰੇਮਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਅਸਾਯ ਲਿਆ,
ਫਿਰ ਵਧ ਲਕਤ ਲਗਵਨਸੇ ਜੁਫਾ ਨ ਰਹਾ।

ਵਿਦੁਰ—ਕੁਞਲ ਹੈ ਜਨਾ! ਵੇ ਜਤਾ,

ਕੁਞਲ—ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰੇਮਕੀ ਪੋਥੀਕੇ ਘਾਂਝ ਲਿਆ,
ਕਾਖ ਪੰਡਿਤ ਉਸਸੇ ਅਤਾ ਨ ਰਹਾ।

ਵਿਦੁਰ—ਰਸ ਪ੍ਰੇਮਕਾ ਤੇਰੇ ਹੈ ਯਾਅ ਲਿਆ।
ਤੇਰੀ ਮਾਯਾਕੇ ਮਦਕਾ ਨਸ਼ਾ ਨ ਰਹਾ—
ਕੁਞਲ ਹੈ ਜਨਾ.....

ਕੁੰਤੀ— ੨੩

ਕੁਞਲ ਮੁਰਾਰੀ ਭਾਰਤਕੀ ਸੁਖਿ ਲੋ,
ਨਿਰਯੋ ਖਸਕੀ ਬਧਾ;
ਮਨਕੇ ਘਿਫਾਰੀ ਸੁਖਾਰੋ,
ਭਾਰਤ ਕੀ ਘਿਗਡੀ ਦਸ਼ਾ—ਕੁਞਲ ਮੁਰਾਰੀ।

સંવરેં સુધરેં ભારતકે રાજકુમાર,
 બંસરી પ્રભુ બજાઓ;
 દેશપ્રેમકા ગીત ગાઓ,
 ભાત-ભાવ, કરેં આવ,
 વંશકા ઉદ્ધાર—કૃષ્ણ મુરારી૦

નાથિકા—

૨૪

આગરે રો બાધરો, મંગા દે લંબ દેવરિયા,
 દામ તો ચુકાવે થારો ભાઇ રે થાને મારીક સૌગન્ન
 દેવરિયા થેન મોઢ રે,
 સાંગાનેર રો સાલુડો મંગા દે લંબ દેવરિયા;
 મર જી સૂરત પર દેવરિયા
 રોટી લે, તરકારી લે, બાહર ખાલે દેવરિયા
 મોય તો જીમેલા થારો ભાઇરે થને—
 થેને મોઢરે
 સીરકલોં પત્થર નોલે, બાહર સોજ દેવરિયા
 મોય તો સોવેલા તારો ભાઇરે.

કોમિક—

૨૫

સખ મિલકર મંગળ ગાઓ, હરખાઓ, દરશાઓ,
 સખ નાતી-જાતી ભેદ મિટા

મટકુ—

મિલં જાઓ સારે આપસમેં
 વિષ મિલે નહીં અમૃત-રસમેં.

સખ—

નીતીકી જય હોવે
એકા કરકે સબી સુધરકે.

નહસત—

આપસમેં રાખો પ્યાર
કિહો ઉદાર સબીકા.

સખ—

કરમ ધરમકો નહીં બુલાઓ
મિલકર પ્રેમ બઢાઓ.

કૃષ્ણ—

૨૬

જૂહી માયા હૈ જગતકી, યે પસારા કુછ નહીં;
કુછ નહીં ધરતી રસાતલ ચન્દ્ર તારા કુછ નહીં.
જનકે તકિયેકી જગહથી અપ્સરાઓંકી ભુજ;
આજ ઉનકે સીસકે નીચે સહારા કુછ નહીં.
તુમ જો કહતેથે હમારા યેબી હૈ ઐર વહબી હૈ;
યહ તુમહારી ભૂલ થી ઇસમે તુમહારા કુછ નહીં.

